

Millaisen huomisen haluat rakentaa? Näytä luontosi ja äänestä!

Vihreiden eduskuntavaaliohjelma 2019

Hyväksytty puoluevaltuuskunnan kokouksessa 17.2.2019

101-vuotias Suomi on tienhaarassa. Juuri nyt tehtävät valinnat ratkaisevat, millaista yhteiskuntaa rakennamme ei vain itsellemme, vaan myös niille, jotka tulevat meidän jälkeemme.

Pohjoismaisen hyvinvointivaltion lupaus tasa-arvosta ja oikeudenmukaisesta hyvinvoinnista on Suomen suuri perintö. Meidän tehtävämme on viedä sitä eteenpäin, niin että se kestää seuraavat sata vuotta.

Hyvinvointivaltion tulevaisuus on vihreä. Jos emme pidä huolta ympäristön kantokyvystä ja pysäytä ilmastonmuutosta, hyvinvoinnin ja tasa-arvon perusta ei kestä. Siksi seuraavan hallituksen on oltava kestävä kehityksen hallitus, joka päivittää vihreän hyvinvointivaltion tähän aikaan. Sen tulee olla myös feministinen hallitus, joka purkaa epätasa-arvon rakenteet ja tekee tilaa jokaisen ihmisen oikeudelle olla oma itsensä.

Esitämme tässä vaaliohjelmassa kärkitavoitteemme tämän muutoksen toteuttamiseksi. Haluamme nostaa **ympäristön ja ilmaston** politiikan ytimeen, tehdä suomalaisesta **koulutuksesta** maailman parhaan, torjua **köyhyyttä ja eriarvoisuutta** sekä luoda uutta **työtä** ja menestyksen edellytyksiä Suomelle.

Ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttäminen asettaa reunaehdot kaikelle, mitä teemme seuraavien vuosikymmenten ajan. Seuraavan hallituksen kiireellinen velvollisuus on nostaa Suomi tämän tehtävän vaatimalle tasolle. Koko yhteiskuntamme toiminta – koko tapamme tuottaa, kuluttaa ja elää – on sovitettava ympäristön kantokyvyn rajoihin. Tästä suuresta muutoksesta on tehtävä turvallinen ja oikeudenmukainen.

Koulutuksen kunnianpalautus on seuraavan hallituksen toinen kiireellinen tehtävä. Koulutus on ollut olennainen osa Suomen menestystarinaa. Meistä on kiinni, miten pystymme jatkamaan sitä. Tavoitteeksi on asetettava suomalaisen koulutuksen nostaminen maailman parhaaksi. Vihreät esittävät tätä Suomen yhteiseksi kansalliseksi hankkeeksi.

Kaikkien pitämiseksi mukana murroksen ajassa tarvitaan sosiaaliturvan uudistusta, joka vähentää köyhyyttä ja antaa ihmisille vallan oman elämänsä rakentamiseen. Tämän uudistuksen ydin on perustulo, joka kantaa turvaverkkona elämäntilanteesta toiseen ja takaa ettei ihminen koskaan putoa tyhjään päälle.

Vihreiden Suomi ei kuulu vain tietyn näköisille, tietyn värisille, tietyt edellytykset täyttävälle. Vihreiden Suomi on yhteinen Suomi, joka on hyvä koti jokaiselle. Yhteinen Suomi niin naisille, miehille kuin muille sukupuolille, täällä syntyneille ja muualta muuttaneille, nuorille ja vanhoille, vähemmistöille ja enemmistöille. Puolustamme demokratiaa, ihmisoikeuksia ja

oikeusvaltion periaatetta kaikkialla, missä ne ovat uhattuina, lähellä ja kaukana.

Tämän Suomen ja näiden tavoitteiden puolesta vihreät kutsuvat kaikki mukaan tekemään muutosta tämän kevään vaaleissa. Haastamme meidät kaikki näyttämään, millaisen maan ja maailman haluamme rakentaa. Näytä luontososi ja äänestä! Valinta on sinun.

Vihreiden 20 kärkitavoitetta eduskuntavaaleihin

Pysäytetään ilmastonmuutos, suojellaan yhteistä ympäristöämme

1. Tiekartta reiluun muutokseen
2. Eräpäivä fossiilisille, ympäristölle haitalliset tuet alas
3. Liikenne päästöttömäksi
4. Kasvatetaan hiilinieluja, suojellaan metsät, vesistöt ja suot
5. Kohti eläinoikeuksia kunnioittavaa Suomea

Rakennetaan maailman paras koulutus

6. Koulutus kansalliseksi kärkihankkeeksi
7. Vahva satsaus varhaiskasvatukseen
8. Peruskoulun ydintehtävä kunniaan
9. Kaikille vähintään toisen asteen koulutus
10. Korkeakouluihin ja tutkimukseen rauhaa ja vapautta
11. Jatkuva oppiminen uudelle tasolle

Torjutaan köyhyyttä ja eriarvoisuutta

12. Sosiaaliturvan uudistus kohti perustuloa
13. Korjataan sosiaali- ja terveystalot
14. Eriarvoisuus historiaan
15. Kannetaan globaalia vastuuta

Luodaan työtä ja turvaa

16. Koulutuksella ja osaamisella turvataan osaava työvoima
17. Helpotetaan työperäistä maahanmuuttoa ja kotoutumista
18. Madalletaan työelämän kynnyksiä
19. Uudistetaan työttömän palvelut
20. Julkinen sektori tukemaan talouden uudistumista

Pysäytetään ilmastonmuutos, suojellaan yhteistä ympäristöämme

Otamme ainoasta planeetastamme koko ajan enemmän kuin se kestää. Vielä on mahdollista valita kestävä tulevaisuus. On käännettävä kurssia. Ilmaston kohtalokas lämpeneminen ja luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen on pysäytettävä tänään, sillä huomenna on liian myöhäistä. Ilmastotekoja vai tyhjää puhetta? Näytä luontososi ja äänestä! Valinta on sinun.

1 Tiekartta reiluun muutokseen

Ilmaston lämpenemisen pysäyttäminen 1,5 asteeseen on aikamme tärkein tehtävä. Laaditaan tiekartta siihen, kuinka Suomi muutetaan seuraavien vuosikymmenten aikana ilmaston kannalta kestäväksi. Otetaan työhön mukaan kaikki yhteiskunnan osapuolet: työntekijät, elinkeinoelämä, kansalaisyhteiskunta.

Siirtymästä päästöttömään yhteiskuntaan on tehtävä turvallinen ja oikeudenmukainen. Varmistetaan että muutoksen hinta jakautuu reilusti: ei maksateta sitä niillä, joilla tekee jo valmiiksi arjessa tiukkaa.

Edessämme on uusi teollinen vallankumous, ei vähempää. Ilmastonmuutoksen torjunta tarkoittaa valtavaa määrää uutta teknologiaa, palveluja, työtä ja kansainvälisiä markkinoita suomalaisille ympäristöä säästävillä tuotteilla ja ratkaisuille.

- Asetetaan välietapiksi hiilineutraalius eli tila jossa hiilinielut kumoavat jäljellä olevat päästömme vuonna 2030. Tämä merkitsee käytännössä 60% päästövähennyksiä. Heti tämän jälkeen tulee päästä tilaan, jossa nielut sitovat enemmän hiilidioksidia ilmakehästä kuin päästämme sinne.
- Tehdään suunnitelma eri alojen ja ihmisryhmien tukemiseksi siirtymässä irti fossiilitaloudesta. Autetaan esimerkiksi loppuvan turveteollisuuden työntekijät uusiin työpaikkoihin, joita muutoksessa syntyy.
- Valmistellaan vihreä verouudistus, jossa siirretään verotuksen painopistettä työn verotuksesta ympäristön kuormituksen verotukseen ja torjutaan veronkiertoa. Kompensoidaan ympäristö- ja kulutusverojen vaikutukset pienituloisille tulonsiirtojen ja tuloveron alennusten kautta.

2 Eräpäivä fossiilisille, ympäristölle haitalliset tuet alas

Turpeen, kivihiihen, bensiinin, dieselin, polttoöljyn ja lopuksi myös maakaasun käytön on loputtava nopealla aikataululla. Fossiilisten tilalle tuodaan uusiutuvat ja päästöttömät ratkaisut: tuuli, aurinko, kestävä bioenergia, suuren ja pienen kokoluokan maalämpö, hukkalämmön talteenotto, energiatehokkuus, älyverkot ja energian varastointi.

- Asetetaan eräpäivä fossiilisille polttoaineille: kivihiihelle ja turpeelle 2020-luvulla, maakaasulle ja liikennepolttoaineille 2030-luvulla.
- Otetaan Suomen päätavoitteeksi EU:n puheenjohtajamaana ensi syksynä palauttaa EU:lle ilmastojohtajuus. EU:lle tarvitaan sitova hiilibudjetti ja takaraja, johon mennessä koko EU:n on oltava hiilineutraali. Päästökauppaa pitää tiukentaa mm. luopumalla päästöoikeuksien ilmaisjaosta ja asettamalla päästöille lattiahintaa.
- Ympäristölle haitalliset tuet, joita maksetaan joka vuosi noin 3,5 miljardia euroa, on kymmenen vuoden sisällä ajettava alas tai suunnattava uudelleen niin että ne tukevat siirtymistä saastuttavasta toiminnasta ympäristön kannalta kestäviin ratkaisuihin. Ympäristölle kaikista haitallisimmat yritystuet on ajettava alas jo ensi hallituskaudella.

3 Liikenne päästöttömäksi, kaupungit ja kunnat kestäviksi

Liikenne tulee pääasiassa siirtää raiteiden ja sähköajoneuvojen varaan. Raskaassa liikenteessä ja lentämisessä on siirryttävä kestävästi tuotettuihin biopolttoaineisiin. Rakennetaan kaupunkeja ja taajamia eheästi ja kestävästi raiteiden varrelle.

- Viedään Suomi raiteille: tehdään nopeista junayhteyksistä kotimaan liikenteen ydin ja lisätään reittejä myös pääradan ulkopuolelle käynnistämällä kunnianhimoisen raideinvestointiohjelma yli 10 miljardilla eurolla seuraavien 12–20 vuoden aikana. Käynnistetään tärkeimmät raidehankkeet jo ensi vaalikaudella.
- Vuoden 2030 jälkeen siirrytään myymään vain nollapäästöisiä uusia henkilöautoja. Vapautetaan sähköautot auto- ja ajoneuvoverosta määräajaksi, satsataan latausverkkoon ja otetaan käyttöön hankintatukia sähköautoille ja sähköpyörille. Luovutaan rakentamisen pysäköintinormeista.
- Lisätään kasvukeskusten lähijunaliikennettä, tuetaan raitiotiehankkeita ja vahvistetaan kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä ja tuetaan pyörätiehankkeita
- Edistetään raideyhteyksien luomista Eurooppaan ja vähennetään lentämistä ottamalla käyttöön lentovero.
- Otetaan käyttöön ruuhkamaksut suurilla kaupunkiseuduilla kaupunkiliikenteen haittojen ehkäisemiseksi.

4 Suojellaan luonnon monimuotoisuus ja kasvatetaan hiilinieluja

Metsä on aina tarjonnut suomalaisille suojan ja toimeentulon. Nyt, ilmastonmuutoksen ajassa, metsä tekee meille vielä uuden palveluksen: toimii hiilinieluna, joka poistaa hiilidioksidia ilmakehästä ja viilentää kohtalokkaaksi käyvää lämpenemistä. Nykyisen hallituksen kaavailemat jättihakkuut vaarantavat kuitenkin tämän hiilinielun.

Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen on pysäytettävä. Hakkuiden kasvattamisesta on luovuttava. Hakkuut on asetettava ilmaston ja monimuotoisuuden kannalta kestävälle tasolle ja hiilinieluja kasvatettava merkittävästi. Kuudes sukupoltoaalto kulkee käsi kädessä ilmastonmuutoksen kanssa ja uhkaa luontomme ainutlaatuisuutta – ja samalla meidän ihmisten elinmahdollisuuksia. Samalla kun puolustamme hiilinieluja, puolustamme metsäluonnon korvaamatonta monimuotoisuutta, uhanalaisia soita ja kosteikkoja.

- Tehdään hiilinieluista mestänomistajille tulonlähde: otetaan käyttöön kasvatusmaksu, joka palkitsee metsänomistajaa siitä, että metsän annetaan kasvaa.
- Lisätään luonnonsuojelun rahoitusta 100 miljoonalla eurolla vuodessa ja toteutetaan Etelä-Suomen metsien suojeluohjelma METSO vuoteen 2025 mennessä.
- Siirretään avohakkuut historiaan valtion mailla.
- Kielletään uusien turvetuotantoalueiden raivaaminen ja uusien peltojen raivaus turvemaidella. Toteutetaan soidensuojeluohjelma ja ennallistetaan 200 000 hehtaaria jo raivattuja soita.
- Metsitetään 150 000 hehtaaria käyttämättömiä peltoja. Jo 20 vuoden kuluttua nämä metsät muodostaisivat 1,4 miljoonan hiilidioksiditonniin hiilinielun.

- Uudistetaan kaivoslaki, kielletään malminetsintä luonnonsuojelualueilla ja otetaan käyttöön louhintaverot.
- Uudistetaan vesilaki siten että vahvistetaan vaelluskalakantoja ja edistetään vaellusesteiden poistamista. Lisätään kalatalousvelvoitteet kaikille voimaloille.
- Turvataan vahva, itsenäinen ympäristöhallinto, jonka tehtävä on valvoa yleistä etua ja jolla on työkalunaan myös valitusoikeus.
- Uudet kaukolämpöenergiainvestoinnit on ohjattava puun poltosta kohti aidosti päästöttömiä ratkaisuja vero- ja tukipolitiikkaa muuttamalla.

5 Kohti eläinoikeuksia kunnioittavaa Suomea

Kehitetään maataloustuotantoa eettisempään ja kestävämpään suuntaan. Vähennetään eläintuotannon tukia aloittaen turkistarhauksen tuista ja muista eläintuotannon kestävämpien tuotantotapojen tuista.

- Parannetaan kasvisperäisen proteiinin kilpailuasemaa kohdennetulla tuella ja eläinperäisiin tuotteisiin kohdennetulla korkeammalla verotuksella.
- Kielletään asteittain porsitushäkit, parsinavetat ja verkkopohjahäkit eläintenpidossa. Ulotetaan luomustandardien hyvinvointivaatimukset kaikkiin tuotantoeläimiin.
- Kielletään turkistarhaus. Siirtymäajan aikana turkiseläinten hyvinvointia on parannettava ja tarhojen toiminnan valvontaa tiukennettava. Tarhaajien siirtymistä muille aloille on edistettävä erillisellä muutostuella.
- Perustetaan eläinasiavaltuutetun virka ja turvataan eläinsuojeluvalvonnan riittävät resurssit.

Rakennetaan maailman paras koulutus

Suomen menestys on aina nojannut tasa-arvoiseen koulutukseen – siihen että saamme kaikki mukaan. Luottamus koulutuslupaukseen on palautettava. Onko koulutus Suomelle vastaisuudessa kuluera josta leikataan, vai sijoitus jolle tulevaisuus rakennetaan? Näytä luontosi ja äänestä! Valinta on sinun.

6 Koulutus kansalliseksi kärkihankkeeksi

Asetetaan tavoitteeksi nostaa suomalaisten koulutustaso, oppimistulokset ja korkeakoulutuksen ja tutkimuksen edellytykset kansainväliseen kärkeen. Investoidaan tähän koulutusmiljardilla: miljardin euron lisäpanostuksella koulutukseen ja tutkimukseen, joka voidaan rahoittaa leikkaamalla ympäristölle haitallisia tukia.

7 Vahva satsaus varhaiskasvatukseen

Laadukas varhaiskasvatus on yksi parhaimpia sijoituksia tulevaisuuteen, sillä se kaventaa oppimiseroja jo varhaisessa vaiheessa ja ehkäisee syrjäytymistä.

- Jokaisella lapsella tulee olla oikeus varhaiskasvatukseen riippumatta vanhempien työ- tai opiskelutilanteesta. Subjekttiivinen varhaiskasvatusoikeus on palautettava.
- Pienennetään varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja. Palautetaan ryhmäkoot ja henkilöstömitoitus nykyisen hallituksen leikkauksia edeltävälle tasolle. Tehdään varhaiskasvatuksesta maksutonta 5-vuotiaista alkaen ikäluokka kerrallaan.
- Tehdään esiopetuksesta kaksivuotista alkaen 5-vuotiaista ja tavoitellaan täyttä osallisuutta esiopetukseen. Lisätään varhaiskasvatuksen ja peruskoulun välistä yhteistyötä luomalla nivelvaiheeseen joustava esi- ja alkuopetus 5-8-vuotiaille.

8 Peruskoulun ydintehtävä kunniaan

Peruskoulu on tasa-arvon lippulaiva. Sille on annettava resurssit toteuttaa tehtävänsä. Kansainvälisissäkin mittauksissa näkyvä oppimistulosten lasku tarkoittaa ennen kaikkea oppimistulosten eriytymistä. Hyvin pärjäävät pärjäävät yhtä hyvin kuin ennenkin. Huonosti pärjäävät, erityisesti pojat, pärjäävät sen sijaan yhä huonommin. Käännetään tämä suunta.

- Vahvistetaan selvästi koulujen resursseja tukea heikommin pärjääviä ja erityisen tuen tarpeessa olevia oppilaita.
- Säädetään opettajamitoituksista lailla. Riittävän pienet opetusryhmät ja riittävä määrä opettajia takaavat sen, että opettajilla on aikaa kohdata oppilaat yksilöinä ja toteuttaa perustehtävänsä eli opettamista.
- Opettajille työrauha. Varmistetaan että opettajilla on tarvittava tuki, täydennyskoulutus ja resurssit työnsä tekemiseen.
- Varmistetaan kouluterveydenhoitajien, -psykologien ja kuraattoreiden riittävä saatavuus ja saavutettavuus sekä riittävä opinto-ohjaus.
- Kurotaan alueiden välisiä eroja umpeen kohdentamalla enemmän rahaa niihin kouluihin, joissa kamppaillaan kasautuvien ongelmien kanssa.

9 Kaikille vähintään toisen asteen koulutus

Pelkän peruskoulun varassa harva pärjää enää seuraavien vuosikymmenten työmarkkinoilla. Varmistetaan vähintään toisen asteen koulutus jokaiselle nuorelle.

- Tehdään toisen asteen koulutuksesta aidosti maksutonta ja taataan kaikille toisen asteen koulutuspaikka.
- Pidennetään oppivelvollisuutta toiselle asteelle tai vähintään 18-vuotiaaksi.
- Leikkaukset ovat osuneet erityisen kipeästi toisen asteen ammatilliseen koulutukseen. Palautetaan opettajat ammatillisiin oppilaitoksiin ja turvataan riittävät resurssit lähiopetukselle ja ohjaukselle.
- Jotta toisen asteen tutkinto voidaan taata aidosti kaikille, on saatava koppi niistä, joiden opinnot ovat jäämässä kesken. Erityistä tukea on vahvistettava ja lisättävä erityisopetusta, jonka vähyys näkyy arjessa.

10 Korkeakouluihin ja tutkimukseen rahaa, työrauhaa ja vapautta

Lyhyen tähtäimen taloudellisia tai poliittisia intressejä painottava ohjaus sekä yhä koveneva lyhytjänteinen rahoituskilpailu ovat heikentäneet korkeakoulutujen autonomiaa ja edellytyksiä keskittyä pitkäjänteiseen tieteelliseen työhön, erityisesti uutta luovaan perustutkimukseen. Samalla opintorahaa on leikattu, tukikuukausia vähennetty ja ehtoja entisestään tiukennettu.

Maailmanluokan korkeakoulutusta ei rakenneta näin. Annetaan opiskelijoille, opettajille ja tutkijoille vapaus ja resurssit opiskella, opettaa ja tutkia ilman jatkuvaa hiostusta. Asetetaan suomalaisen korkeakoulu- ja tiedepolitiikan ytimeen sivistys markkinaehtoisuuden sijaan. Luodaan korkeakoulutukselle ja tutkimukselle parhaat mahdolliset olosuhteet, mitä voimme maana tarjota.

- Vahvistetaan merkittävästi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoitusta tekemällä perusrahoitukseen tasokorotus ja sitomalla rahoitus taas indeksiin.
- Vahvistetaan korkeakoulujen autonomiaa luomalla vakaan, vastikkeettoman perusrahoituksen elementti, joka kattaisi merkittävän osan rahoituksesta.
- Lopetetaan opiskelijoiden kyykyttäminen ja annetaan mahdollisuus täysipäiväiseen opiskeluun. Korotetaan kaikkien opiskelijoiden opintorahaa kolmanneksella. Luovutaan korkeakouluopiskelijoiden opintotuen kaksiportaisuudesta ja opintopistevaatimuksista.
- Kasvatetaan korkeakoulujen aloituspaikkoja ja nostetaan korkeakoulutettujen osuus ikäluokasta selvästi yli 50 prosentin vuoteen 2030 mennessä. Helpotetaan korkeakouluun hakeutumista nuoren omilla ehdoilla. Luovutaan ensikertalaiskiintiöistä ja tarjotaan avoin korkeakouluopetus niille, joilla ei vielä ole korkea-asteen opiskelupaikkaa.
- Siirretään tutkimusrahoituksen painopistettä erittäin kilpaillusta ja lyhytjänteisestä pätkärahoituksesta pitkäaikaisempaan rahoitukseen tohtoriohjelmille, väitöskirjantekijöille, post doc -tutkijoille ja tutkimusryhmille. Vapautetaan aikaa hankehallinnosta ja rahoitushakemusten oravanpyörästä itse tutkimukseen.
- Kasvatetaan Suomen Akatemian myöntövaltuutta ja tehdään valtion tutkimuslaitosten rahoitukseen tasokorotus.
- Laaditaan tiekartta tutkimus-, kehitys ja innovaatiopanostusten nostamiseksi 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta seuraavien kahden vaalikauden sisällä.

11 Jatkuva oppiminen uudelle tasolle

Tulevaisuuden työelämässä voi olla varma, että lähes kaikki osaaminen vaatii päivittämistä. Vuonna 2019 opittu ei enää riitä vuonna 2038. Jokainen tulee tarvitsemaan tilaisuuksia kouluttautua lisää - tarvittaessa kokonaan uudelle alalle.

- Perustetaan kansallinen osaamisohjelma ja luodaan sitä varten uusi, pääosin julkisrahoitteinen osaamisturvan malli, jonka ytimessä voi olla esimerkiksi henkilökohtainen koulutustili. Puretaan jatkuvan oppimisen maksullisuutta.
- Uudistetaan korkeakoulujen rahoitusmallia niin, että se kannustaa tarjoamaan muutakin kuin kokonaisia tutkintoja – yksittäisistä kursseista räätälöityihin

koulutuspaketteihin. Näin tuetaan jatkuvaa oppimista.

Torjutaan köyhyyttä ja eriarvoisuutta

Tasa-arvoisimmat yhteiskunnat ovat onnellisimpia ja parhaiten pärjääviä. Haluamme Suomen, joka päättäväisesti puolustaa yhdenvertaisuutta ja luovuttamatonta ihmisarvoa. Rakennetaanko harvojen Suomea vai kaikkien Suomea, joka kuuluu yhtäläisesti jokaiselle? Näytä luontososi ja äänestä! Valinta on sinun.

12 Sosiaaliturvan uudistus kohti perustuloa

Päivitetään sosiaaliturva vastaamaan 2000-luvun yhteiskunnan olosuhteisiin. Tarvitsemme sosiaaliturvan pohjaksi eheän ja kattavan turvaverkon, joka ei kyykytä eikä erottele ihmisiä sen mukaan, mikä on heidän kulloinenkin asemansa työmarkkinoilla. Tämän turvaverkon nimi on perustulo. Perustulo on jokaiselle täysi-ikäiselle kuuluva vastikkeeton etuus, joka korvaisi kaikki sitä pienemmät nykyiset tuet.

Perustulo olisi merkittävä parannus pienituloisten ja epävarman toimeentulon varassa olevien asemaan. Se toisi vakaan pohjan toimeentulolle ja eri elämäntilanteiden mukaan joustavan turvan, jonka varassa olisi helpompi liikkua esimerkiksi palkkatyön, yrittäjyyden, opiskelun, apurahatyön ja perhe-elämän välillä.

- Perustulon tasoksi vihreät esittävät 600 euroa kuukaudessa.
- Siirrytään perustuloon kahdessa vaiheessa: ensi vaalikaudella puolikas perustulo nykyisen sosiaaliturvan pohjalle, seuraavalla vaalikaudella täysi perustulo.
- Perustuloa täydentäisivät asumistuki, toimeentulotuki, lapsilisät ja ansiosidonnainen turva. Eläkkeet jäisivät kokonaan perustulo-uudistuksen ulkopuolelle.
- Perustulon rinnalle tuodaan tiiviit palvelut: tukea tarvitseville tarjotaan palvelutapaamisia. Taataan palvelua tarvitseville henkilökohtainen omavalmentaja ja yksilöllinen palvelusuunnitelma. Kun ihmistä ei uhata nöyryyttäväksi koetuilla aktiivisuusehdoilla tai sosiaaliturvan leikkaamisella, sosiaali- ja työllisyyspalvelujen ammattilaiset voivat keskittyä hänen auttamiseensa.
- Askeleena perustuloon siirtymistä yhdistetään nykyiset syyperustaiset vähimmäisetuudet yhdeksi perusturvaksi nykyisen työmarkkinatuen tasolle ja korotetaan sitä 50 eurolla.

13 Korjataan sotepalvelut ja torjutaan huono-osaisuutta

On aika palauttaa sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus perusasioihin: Suomalaisten terveys- ja hyvinvointierot kasvavat. Väestö jakautuu hyvin ja huonosti voiviin. Lastensuojelun piirissä olevien lasten ja nuorten riskit jäädä koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle ovat muita suuremmat. Tämä kehitys on pysäytettävä. Se tapahtuu ennen kaikkea vahvistamalla julkisia peruspalveluita, jotta kukaan ei jää palveluiden ulkopuolelle. Lapsiköyhyyden torjuminen on yksi keskeisistä tavoitteista. Ei avata haavoittuvimmassa asemassa olevien palveluja yhä enempää yksityisille markkinoille ja suuryritysten voitontavoittelulle.

- Vihreät ovat valmiit viemään sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen maaliin, kunhan sen valuvat korjataan: palvelut yksityisille markkinoille siirtävä markkinamalli hylätään, maakunnille luodaan aito itsehallinto sisältäen verotusoikeuden, rahoitusjärjestelmän ongelmat korjataan ja suurten kaupunkiseutujen erityistarpeet huomioidaan.
- Oikeus hyvään vanhuuteen on ihmisoikeus. Vanhusten hoivan huutavat puutteet on korjattava. Säädetään lailla hoitajamitoitus, jonka tulee olla vähintään 0,7 hoitajaa hoidettavaa kohti. Vahvistetaan valvontaa, rajoitetaan voitontavoittelua hoivapalveluissa ja luodaan valtakunnallinen hoivahälytysjärjestelmä, jolla työntekijät ja läheiset voivat ilmoittaa turvallisesti ja nimettömästi laiminlyönneistä ja rikkomuksista. Perustetaan vanhusasiainvaltuutetun virka.
- Säädetään lastensuojeluun sitova henkilöstömitoitus, niin että yhdellä työntekijällä on kerrallaan enintään 25 asiakasta. Korotetaan lastensuojelun jälkihuollon ikäraja 25 vuoteen.
- Poistetaan terveyskeskuskassat ja yhdistetään asiakasmaksujen sekä lääke- ja matkakustannusten maksukatot.
- Taataan ylivelkaantuneille oikeus sosiaaliseen luototukseen ja velkaneuvontaan.
- Kielletään pikavippien markkinointi.
- Otetaan tavoitteeksi poistaa asunnottomuus vuoteen 2026 mennessä.
- Lisätään kohtuuhintaisten asuntojen tuotantoa ja asumisneuvontaa.
- Parannetaan päihde- ja mielenterveyspalveluiden saatavuutta. Vahvistetaan mielenterveyden hoitotakuuta ja taataan pääsy perustason mielenterveyshoitoon kuukauden sisällä.
- Parannetaan erityisesti monisairaiden ja vaikeasti diagnosoitavien potilaiden terveydenhoidon saatavuutta. Jokaisella terveysongelmista kärsivällä tulee olla oikeus asianmukaiseen hoitoon.

14 Eriarvoisuus historiaan

Seuraavan hallituksen tulee olla feministinen hallitus, joka purkaa epätasa-arvon rakenteet ja tekee tilaa jokaisen ihmisen oikeudelle olla oma itsensä. On murskattava lasikattoja ja tehtävä loppu rasismista, syrjinnästä ja häirinnästä. On luotava Suomi, jossa ei ole "meitä" ja "heitä", vaan yhdenvertaisia ihmisiä sukupuoleen, ihonväriin, vammaisuuteen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai mihin tahansa inhimilliseen ominaisuuteen katsomatta.

- Uudistetaan perhevapaat tasa-arvoisemmiksi ja joustavammiksi. Vihreiden perhevapaamallissa molemmille vanhemmille on kiintiöity oma 6 kuukauden vapaa, jonka lisäksi 6 kuukautta vanhemmat voivat jakaa keskenään. Kaikkia perhevapaita voisi pitää osissa ja yhdistää siten joustavasti lastenhoitoa ja osa-aikatyötä: esimerkiksi nostaa puolikasta vanhempainrahaa kaksinkertaisen ajan.
- Puututaan perusteettomiin palkkaeroihin ja avataan palkkatietoja, jotta palkkaerot tulevat näkyviksi.
- Puututaan sukupuolittuneeseen väkivaltaan ja nostetaan poliisin, nuorisotoimen ja koulujen resursseja ennaltaehkäistä lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia. Määritellään suostumuksen puute raiskauksen kriteeriksi.
- Turvataan vammaisten ihmisten oikeus yhdenvertaiseen, itsenäiseen elämään. Sen

perustana ovat esteetön ympäristö ja kommunikaatio, osallisuus, yhdenvertaisuus ja itsemääräämisoikeus. Vammaispalveluihin taataan riittävät resurssit.

- Translaki on uudistettava vastaamaan perus- ja ihmisoikeuksia. Lopetetaan pakkosterilointi ja otetaan käyttöön sukupuolen juridinen vahvistaminen omalla ilmoituksella. Sukupuolen korjaushoidot tulee erottaa sukupuolen juridisesta vahvistamisesta. Tunnustetaan kolmas sukupuoli ja otetaan käyttöön sukupuoleton henkilötunnus.
- Kielletään järjestäytynyt rasismi rikoslaissa.
- Ratifioidaan ILO169-sopimus. Saamelaisia koskeva lainsäädäntö on säädettävä YK:n alkuperäiskansojen oikeuksien sopimuksen mukaiseksi. Saamelaiskäräjien asemaa ja toimintaa on vahvistettava ja oikeus itsemääräämiseen toteutettava.
- Laillistetaan sijaissyntytyksellä edellytyksellä, että sijaissyntyttäjän osallistuminen hoitoon on vapaaehtoista eikä siihen liity taloudellisen edun hankkimista.

15 Kannetaan globaalia vastuuta

Niin paljon kuin Suomessa onkin tehtävää, emme saa sulkea silmiä ja ovia niiltä, joiden asiat ovat paljon huonommin. Torjutaan äärimmäistä köyhyyttä ja eriarvoisuutta maailmassa.

- Tehdään Suomesta vihdoin vastuullinen Pohjoismaa: nostetaan kehitysyhteistyön määrärahat YK:ssa määriteltyyn 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta.
- Tuodaan inhimillisyys ja ihmisoikeudet ja oikeussturva takaisin turvapaikkapolitiikkaan. Palautetaan turvapaikanhakijoilta viety oikeusapu. Tuetaan tehokkaasti erityisen haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä, kuten ihmiskaupan uhreja ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin ja uskonnollisiin vähemmistöihin kuuluvia.
- Lisätään turvallisia ja hallittuja reittejä tulla maahan nostamalla pakolaiskiintiö vähintään 3 000:een.
- Taataan jokaiselle tosiasiallinen mahdollisuus saada perheensä luokseen perheenyhdistämisen kautta. Helpotetaan perheenyhdistämistä poistamalla tulo- ja aikarajat kansainvälistä suojelua saaneilta sekä kohtuullistamalla niitä muille.
- Taataan paperittomille välttämätön terveydenhuolto ja toimeentulo sekä hätämajoitus.
- Suomen tulee allekirjoittaa YK:n ydinasekieltosopimus.
- Kitketään aggressiivinen verosuunnittelu EU:n ja kansainvälisen tason toimilla. Säädetään yritys vastuulaki, joka velvoittaa yrityksiä välttämään ja vähentämään toimintansa kielteisiä ihmisoikeusvaikutuksia.

Luodaan työtä ja turvaa

Teknologian ja työn murros muuttaa yhteiskunnan perusrakenteita. Tarvitaan vahvaa satsausta koulutukseen ja osaamiseen. Tarvitaan sosiaaliturvan uudistamista. Tarvitaan kunnianhimoista ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa, joka luo uutta työtä ja uusia menestyviä elinkeinoja. Millä tehdään suomalaisen työn tulevaisuus: Uudistamalla työelämää vai säilyttämällä vanhoja rakenteita? Nostamalla ihmisiä työhön vai lannistamalla ja kyykyttämällä? Näytä luontosi ja äänestä! Valinta on sinun.

Tavoitteeksi on otettava on nostaa työllisyysaste pohjoismaiselle tasolle vähintään 75 prosenttiin ja luoda 100 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2023 mennessä. Työttömien syyllistämisen ja työntekijöiden aseman heikentämisen sijaan työelämään pääsyä on helpotettava ja turvaa lisättävä, jotta työelämään mahtuu yhä useampi eikä yhä harvempi.

16 Koulutuksella ja osaamisella turvataan osaava työvoima

Puute osaavasta työvoimasta jarruttaa jo tällä hetkellä eniten yritysten palkkauspäätöksiä. Satsaamalla koulutukseen ja tutkimukseen voidaan kaikkein parhaiten turvata edellytykset myönteiselle työllisyyden ja tuottavuuden kehitykselle seuraavina vuosikymmeninä.

- Tehdään tässä ohjelmassa kuvatut miljardin euron panostukset suomalaisen koulutuksen ja tutkimuksen nostamiseen maailman huipulle
- Ulotetaan koulutuslupaus aina työuran loppuun saakka. Pitkään työelämässä mukana olleille tulee tarjota mahdollisuus päivittää ja uudistaa osaamistaan eläkkeelle asti.

17 Helpotetaan työperäistä maahanmuuttoa ja kotoutumista

Suomi tulee väestön vanhetessa ja syntyvyyden laskiessa tarvitsemaan maahanmuuttajia työmarkkinoille yhä enemmän. Tarvitaan niin työperäisen maahanmuuton helpottamista kuin vahvoja panostuksia kotoutumiseen.

- Helpotetaan ulkomaalaisten työntekijöiden palkkaamista luopumalla työvoiman saatavuusharkinnasta, nopeuttamalla työlupakäytäntöjä sekä lisäämällä ulkomailla hankitun pätevyyden tunnustamista.
- Poistetaan EU- ja ETA-alueiden ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden lukukausimaksut ja tarjotaan opiskelijoille pysyvä oleskelulupa valmistumisen jälkeen.
- Poistetaan maahanmuuttajien työllistymisen esteitä sekä nopeutetaan pääsyä kotouttamispalvelujen piiriin.
- Puretaan turvapaikanhakijoiden työllistymisen esteitä antamalla kaikille hakijoille henkilötunnus ja virallinen henkilöllisyystodistus sekä poistamalla karenssi.
- Turvapaikanhakijoiden hakeutumista kieli-, ammatti- ja korkeakouluopintoihin tuetaan ja näihin hakeutumiseen annetaan aktiivista ohjausta.

18 Madalletaan työelämän kynnyksiä

Parannetaan työn mahdollisuuksia joustaa yksilön tilanteen mukaan: lasten ollessa pieniä, ikääntyvien vanhempien tarvitessa hoivaa, työkyvyn heikentyessä tai eläkeiän lähestyessä.

- Helpotetaan mahdollisuutta osa-aikatyöhön, mikä edistää työssä jatkamista sekä ehkäisee työuran päättymistä tai keskeytymistä.
- Kehitetään välityömarkkinoita väylänä työelämään ja helpotetaan palkkatuen avulla pitkäaikaistyöttömien, osatyökykyisten, nuorten ja maahanmuuttajien työllistymistä avoimille työmarkkinoille, esimerkiksi paikallisiin yrityksiin ja kolmannelle sektorille.

- Tehdään työnteosta entistä kannattavampaa. Siirrytään kohti perustuloa, joka takaa perusturvan kaikissa elämäntilanteissa ja jota sen päälle tienatut eurot eivät leikkaa.
- Parannetaan yrittäjien ja itsensä työllistävien sosiaaliturvaa mm. edistämällä yhdistelmäturvaa, jota voi kerryttää joustavasti sekä palkkatyöstä että yrittäjänä.
- Tuetaan uusien työpaikkojen syntymistä mikroyrityksiin poistamalla ensimmäisen työntekijän osalta työnantajamaksut ensimmäisen työskentelyvuoden ajan.

19 Uudistetaan työnhakijan palvelut

Räätälöidään palvelut ihmisen elämäntilanteen mukaan. Esimerkiksi päihde- tai mielenterveysongelmista kärsivä voi tarvita ensin rauhaa toipumiseen ennen kuin palaa työmarkkinoille.

- Uudistetaan työvoimapalveluja tukemaan yksilöllisemmin kunkin työnhakijan tarpeita. Ihminen voi tarvita niin työvoima- kuin sosiaalipalveluja tai koulutusta elämäntilanteensa mukaan.
- Painotetaan koulutusta ja työttömän omaehtoista aktiivisuutta esimerkiksi vapaaehtoistyössä entistä vahvemmin osana työttömyysjaksoja.
- Luovutaan nöyryyttäväksi koetuista aktiivisuusehdoista.
- Varmistetaan tukitoimien tarkoituksenmukaisuus ja estetään niiden väärinkäyttö. Pidetään huoli, että kuntouttavaa työtoimintaa, työkokeilua ja harjoittelua ei käytetä työvoiman korvaajana. Luodaan laadullinen kriteeristö työvoimakoulutuksille ja valmennuksille.
- Pidetään huolta mielenterveyskuntoutujien ja vammaisten oikeuksista työhön ja palkkaan.

20 Julkinen sektori tukemaan talouden uudistumista

Uudistamalla yritystuet, ottamalla digitalisaation haltuun ja sijoittamalla vihreään talouteen julkinen sektori voi toimia moottorina, joka vauhdittaa talouden uudistumista.

- Uudistetaan yritystuet siirtämällä painopiste pieniin kasvuhakuisiin yrityksiin sekä tutkimus- ja kehitystoimintaan.
- Tarjotaan yrityksille palvelut yhden luukun periaatteella.
- Suunnataan investointeja vähäpäästöiseen energiaan, puhtaaseen teknologiaan, puurakentamiseen, raideliikenteeseen sekä henkilöliikenteen sähköistämiseen.
- Valjastetaan julkiset hankinnat vauhdittamaan päästöttömään yhteiskuntaan siirtymistä ja edellytetään hankinnoissa vastuullisuutta ja verojen maksamista.
- Jatketaan julkisten tietovarantojen avaamista ja säädetään julkisia tietojärjestelmiä koskeva avoimien rajapintojen vaatimus.